

Exemplar für Prüfer/innen

Kompenzációs vizsga
az egységesített, kompetenciaközpontú írásbeli
érettségi vizsgához/érettségi és diplomavizsgához

2019. május

Magyar

Kompenzációs vizsga (1.)

Vizsgáztatói példány
(feladatsor értékelési útmutatóval)

Kompenzációs vizsgával kapcsolatos információk vizsgáztatóknak

Tisztelt Vizsgáztató!

Az alábbi kompenzációs vizsga egy vizsgatételt tartalmaz, amely több feladatból áll. Mindegyik feladatot a mellékelt szöveg(ek) figyelembevételével egy vizsgabeszélgetés keretében kell megoldani. A feladatokban mindkét követelményszint megtalálható: a *reprodukció*, *reorganizáció* és *transzfer*, ill. a *reflexió* és *problémamegoldás*. Az utolsó feladatnál a vizsgázónak önállóan, nem párbeszédese formában kell elmondania egy beszédet. Annak érdekében, hogy a vizsgázónak minden egyes feladatra elegendő ideje maradjon, illetve hogy a vizsga időtartama összesen ne haladja meg a 25 percet, ajánlatos betartani az egyes feladatoknál feltüntetett időtartamot.

A vizsgáztatói példányban a feladatokat és a mellékelt szöveg(ek)et a „Magyarázatok és megoldási javaslatok a kompenzációs vizsgatételhez” című rész követi, amely segít önnek a kompenzációs vizsga értékelésénél. A vizsgáztatói példány utolsó oldalain az ehhez a kompenzációs vizsgához tartozó értékelőlapot, valamint a kötelezően alkalmazandó javítási és értékelési útmutatót találja.

Kiemelendő, hogy a „Magyarázatok és megoldási javaslatok a kompenzációs vizsgatételhez” című részben az adott feladat lehetséges megoldásai olvashatóak, melyek a tartalmi dimenzióra helyezik a hangsúlyt. A vizsgázó a feladat meghatározásától függően akkor is teljesítheti nagyon jól az adott feladatot, ha nem mindegyik javasolt gondolatot építi be válaszaiba, ha más, tartalmilag fontos nézőpontot mutat be, vagy egy másik interpretálási lehetőséget választ.

A felkészülési idő min. 30 perc, a vizsga időtartama max. 25 perc.

A vizsgázó segédeszközként használhat szótárt.

A kompenzációs vizsga eredménye akkor pozitív, ha a vizsgázó a fontosabb területeken nagyrészt teljesítette a követelményeket.

A végső osztályzat a kompenzációs vizsga során nyújtott teljesítményből és az írásbeli vizsga eredményéből tevődik össze. A végső osztályzatról a vizsgabizottság dönt.

Téma: Függőség

Szituáció: Az ön iskolája egy fórumot szervez *Szenvedély – szenvedélybetegségek* címmel, amelyen szülők, tanárok és diákok is részt vesznek. Ön itt kifejti véleményét a függőségek témájáról. Ehhez a mellékelt szöveget is feldolgozza.

Olvassa el Oravecz Éva Csilla a *Nők Lapjában* 2014. október 29-én megjelent *Mindennapi függőségeink* című cikkét (1. melléklet)!

Dolgozza ki a következő feladatokat!

Feladatok		Követelményszintek
1.	Foglalja össze a szöveg főbb gondolatait!	1. követelményszint: <i>reprodukció, reorganizáció és transzfer</i> A vizsgarész időtartama: kb. 5 perc
2.	Nevezze meg , az élet mely területein jelenik meg a függőség!	1. követelményszint: <i>reprodukció, reorganizáció és transzfer</i> A vizsgarész időtartama: kb. 5 perc
3.	Vizsgálja meg a szöveg kijelentéseit, hol húzható meg a szenvedély és a szenvedélybetegség határa!	1. követelményszint: <i>reprodukció, reorganizáció és transzfer</i> A vizsgarész időtartama: kb. 8 perc
4.	<u>Mondjon egy beszédet</u> a témáról a fórum hallgatósága előtt! – Mutassa be röviden a két orvos véleményét! – Vizsgálja meg , mennyiben vonatkoztathatóak a szöveg kijelentései az ön környezetére! – Fejtse ki véleményét a szenvedélybetegségek okairól! – Hívja fel a figyelmet a probléma aktualitására!	1. és 2. követelményszint: <i>reprodukció, reorganizáció és transzfer;</i> <i>reflexió és problémamegoldás</i> A vizsgarész időtartama: max. 5 perc (min. 3 perc)

NŐK LAPJA TÉMA

Mindennapi függőségeink

Honnantól lesz egy szokásból függőség? Mi különbözteti meg a szenvedélyt a szenvedélybetegségtől? Miről lehet észrevenni, hogy valami, amit túlságosan szeretünk, átvette az életünk felett az irányítást?

Oravecz Éva Csilla

[...] Tízmillió függő országa

– Függő akkor lesz valaki, amikor úgy átalakul a belső értékrendje, hogy mindent a függőségének rendel alá – mondja dr. Zacher Gábor toxikológus főorvos, a Honvédkórház sürgősségi osztályának vezetője. – Egy sorozat esetében függő az, akinek mindegy, mikor adják a következő részt, akkor is megnézi [...]. Nem érdeklí, ha hajnalig fent kell maradnia miatta, és ezért nem tudja kialudni magát, vagy ha lemarad az unokája születésnap partijáról, akkor is látnia kell a következő részt.

A közgondolkodásban a függőség fogalma talán még mindig elsősorban valamilyen kémiai szerrel kapcsolódik össze, pedig az alkoholtól vagy a kábítószerektől sem lesz automatikusan függő az, aki használja őket. Bármit lehet kikapcsolódási céllal használni, és szinte bármitől függővé lehet válni. Az internet-, a sorozat- és a vásárlásfüggőség pedig alapvetően nem különbözik tüneteiben azoktól az addikcióktól¹, amelyeknél valamilyen kémiai szer is érintett.

A toxikológus véleménye szerint egyébként tízmillió függő országa vagyunk.

– Nem függő ember nem létezik – mondja dr. Zacher. – A függőség szót ma pejoratív² értelemben használjuk, pedig a függés nem betegség, hanem alapállapot, hiszen az első élményünk az, hogy az anyánktól függünk csecsemőkorunkban. A függőség valójában semleges szó. Én magam is számtalan dologtól függök, kezdve az áramszolgáltatótól a családomig.

Demetrovics Zsolt pszichológus, addiktológus, az ELTE Pszichológiai Intézetének professzora szerint külön kell választani a függőség hétköznapi értelmezését a klinikaitól.

– Ha valaki szenvedélyesen csinál valamit, és hiányzik neki, ha nem csinálhatja, ezt nem nevezhetjük orvosi értelemben függőségnek. Ez egyszerűen csak szoros viszony valamivel, nem pedig betegség. Valaki a kisállatával alszik, a másik minden reggel szereti elolvasni a lapokat, vagy megnézni a kedvenc sorozatát csütörtök esténként: ezek csak szokások, rögzült szenvedélyek. Az egyik szenvedélyesen síel, a másik bélyeget gyűjt, a harmadik makettezik³, és minden fölösleges pénzét ebbe öli. Ezek a mindennapi, normális életvitel részei, amelyek akár még zavaróak

is lehetnek a család többi tagjának, a személy életét azonban alapvetően gazdagítják és előréviszik.

Ezt dr. Zacher Gábor a saját példájával is meg tudja erősíteni.

– Pontosan tudom magamról, hogy munkamániás vagyok. Akkor is bent vagyok a munkahelyemen, amikor nem kéne. A futáshoz is függő viszony fűz, hiszen egy fáradt nap után is képes vagyok elmenni futni. Ugyanakkor szenvedélyesen pipázom, rengeteg csokit eszem, és kávé is sokat iszom.

Baj tehát akkor van, amikor a szenvedélyek az adott személy életminőségét már nem jobbá teszik, ha az élete tőlük nem teljesebb lesz, hanem beszűkül, ha nem jobban érzi magát tőlük, hanem a szenvedély rombolni kezd. Ha már több időbe, pénzbe és energiába kerül, mint amennyi megengedhető lenne az egyén számára. [...]

Szenvedély kontra függőség

S hogy miért van az, hogy ugyanaz a tevékenység az egyik ember számára addikcióvá válik, a másiknak pedig megmarad boldogító és az életét gazdagító élménynek?

– Egészséges esetben egy cselekvést azért végzünk, mert az önmagában

jutalmazó, a szenvedélybetegség-105 konfliktusok miatt. Így kompenzál, élvezi a játékot. Nem azért
nél viszont korántsem erről van így menekül el a szorongás elől.115 van ott, mert jól szórakozik,
szó – mondja Demetrovics Zsolt. Ha valaki havi egyszer elmegy a hanem azért, mert játék közben 125
– A szenvedélybeteg nem azért kaszinóba, eldönti, mennyi pénzt megszűnik számára minden
csinálja, mert élvezi, hanem azért, szórhat el aznap este, és közben más, és nem kell a nyomasztó
mert valami kellemetlenséget110 jól érzi magát, azzal semmi gond problémáival foglalkoznia. Ebben
akar elkerülni. Mert addig sem nincs. A szerencsejáték-függőre120 az értelemben menekülésre
kell szembesülnie a problémáival, azonban elég ránézni, hogy használja a szerencsejátékot, mint 130
mert addig nem szorong az őt ért lássuk: messze áll attól, hogy az alkoholistá az alkoholt. [...] ■

Forrás: Nők Lapja, 2014/44., 2014. október 29., rövidített változat.

Szómagyarázat:

¹ addikció: függőség

² pejoratív: rosszalló

³ makettezik: valamilyen gép vagy épület kicsinyített mását készíti

Magyarázatok és megoldási javaslatok a kompenzációs vizsgatételhez

Téma:	Függőség
Situáció:	helyzet: részvétel egy fórumon szerep: beszédet mondó diák címezett: felnőttek (tanárok, szülők), diákok
A tétel feladatainak teljesítése tartalmi szempontból:	
<p>Az input-szöveg(ek) lényeges gondolata(i):</p> <p>Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz:</p> <p>Foglalja össze ...!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ fontos a szokások/szenvedélyek és a szenvedélybetegség közötti megkülönböztetés ■ nem csak kémiai szerektől lehet függő az ember, sokféle szinten mutakozhat meg a függőség ■ a szenvedély jobbá, kellemessé teszi az életet, a szenvedélybetegség viszont káros, beszűkíti az életet ■ sokszor a szenvedélybeteg menekül problémái elől
<p>Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz:</p> <p>Nevezze meg ...!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ tévézés ■ alkohol-, kábítószerfogyasztás ■ internetezés ■ vásárlás ■ családi viszonyok (gyerek-szülő) ■ munka ■ sport ■ játék/szerencsejáték
<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz:</p> <p>Vizsgálja meg ...!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ a szenvedély még pozitívan hat az életvitelre ■ a szenvedélybetegség már káros, mert beszűkül az élet tőle ■ a szenvedélybeteg célja a probléma előli menekülés
<p>Megoldási lehetőségek a 4. feladathoz:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ az első három feladat tartalmának felhasználása és reflexiója ■ indoklás egyéni érveléssel

Beurteilungsraster zur Kompensationsprüfung der standardisierten Reife- und Diplomprüfung in der Unterrichtssprache

Kompetenzbereich	Teilkompetenzen	nicht erfüllt	das Wesentliche überwiegend erfüllt	das Wesentliche zur Gänze erfüllt	über das Wesentliche hinausgehend erfüllt	weit über das Wesentliche hinausgehend erfüllt
(K1) Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht Anforderungsbereich 1 <i>(Reproduktion, Reorganisation und Transfer)</i>	<p>kann Informationen, Standpunkte und Meinungen aus der Textbeilage/ den Textbeilagen ermitteln, strukturiert zusammenfassen bzw. einander gegenüberstellen</p> <p>kann Aufbau bzw. Argumentationslinien der Textbeilage(n) identifizieren und gegebenenfalls anhand von Textbelegen erläutern</p> <p>kann Merkmale bzw. die Intention(en) der Textbeilage(n) identifizieren und Textbelege dafür finden</p> <p>kann sprachliche bzw. literarästhetische Besonderheiten der Textbeilage(n) identifizieren, analysieren und deren Wirkung bzw. Funktion beschreiben</p>					
Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht Anforderungsbereich 2 <i>(Reflexion und Problemlösung)</i>	<p>kann Meinungen, Argumente bzw. Argumentationslinien der Textbeilage(n) reflektieren und bewerten bzw. Interpretationshypothesen formulieren und anhand von Textbelegen begründen</p> <p>kann eine eigenständige Position zum Thema der Textbeilage(n) argumentativ überzeugend formulieren bzw. zu gesellschaftlichen, kulturellen, politischen und wirtschaftlichen Phänomenen treffsicher Stellung nehmen und diese bewerten</p> <p>kann themenbezogenes Sachwissen aktivieren, anwenden und gegebenenfalls Bezüge zu eigenen Erfahrungen und Werthaltungen herstellen</p> <p>kann mindestens drei Minuten zusammenhängend monologisch zum vorliegenden Thema sprechen</p>					
(K2) Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit	<p>kennt Sprachnormen und kann diese korrekt anwenden</p> <p>kann relevante Fachbegriffe anwenden und zeigt Varianz in Wortwahl und Satzbau</p> <p>kann adressaten- und situationsangemessen formulieren</p> <p>kann in Bezug auf die Textbeilage(n) eigenständig formulieren</p>					

Korrektur- und Beurteilungsanleitung

1 Erläuterungen zum Beurteilungsraster zur Kompensationsprüfung in der Unterrichtssprache

Die gesetzliche Regelung sieht vor, dass der Prüferin / dem Prüfer und der Beisitzerin / dem Beisitzer bei der Beurteilung des Prüfungsgebiets eine gemeinsame Stimme zukommt. Daher sollten stets beide den Beurteilungsraster erhalten, der der Angabe für Prüfer/innen beiliegt.

Die Beurteilung einer Kompensationsprüfung in der Unterrichtssprache **muss** unter Verwendung des standardisierten Beurteilungsrasters erfolgen.

1.1 Aufgabenstellung

Jede Aufgabenstellung ist in mehrere Teilaufgaben gegliedert, die **alle** von der Kandidatin / vom Kandidaten zu bearbeiten sind.

1.2 Kompetenzbereiche

Der Beurteilungsraster ist in zwei Kompetenzbereiche gegliedert, die dem Beurteilungsraster der standardisierten Klausur entsprechen:

- **K1: Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht**
  - Anforderungsbereich 1: *Reproduktion, Reorganisation und Transfer*
  - Anforderungsbereich 2: *Reflexion und Problemlösung*
- **K2: Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit**

1.3 Notenfindung

Beurteilt werden die beiden Kompetenzbereiche **Aufgabenerfüllung aus inhaltlicher und struktureller Sicht** (jeweils bezogen auf die beiden Anforderungsbereiche) sowie **Aufgabenerfüllung hinsichtlich Stil, Ausdruck und normativer Sprachrichtigkeit**.

Jeder dieser beschriebenen Kompetenzbereiche muss in Summe (der Teilkompetenzen) positiv bewertet werden, um zu einer positiven Beurteilung der Kompensationsprüfung zu gelangen.

Wenn bei einer Prüfung **einer** der Kompetenzbereiche (K1 oder K2) nicht „überwiegend“ erfüllt ist, ist die Prüfung mit „Nicht genügend“ zu beurteilen.

Die Prüfung ist mit „Genügend“ zu beurteilen, wenn beide Kompetenzbereiche zumindest „überwiegend“ erfüllt sind.

Die Prüfung ist mit „Befriedigend“ zu beurteilen, wenn beide Kompetenzbereiche „zur Gänze“ erfüllt sind. Einzelne „überwiegend“ erfüllte Teilkompetenzen können durch „über das Wesentliche hinausgehend“ und „weit über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllte Leistungen ausgeglichen werden.

Mit „Gut“ oder „Sehr gut“ ist eine Prüfung zu beurteilen, wenn die Teilkompetenzen der Kompetenzbereiche jeweils mehrheitlich „über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllt oder „weit über das Wesentliche hinausgehend“ erfüllt sind.

Werden alle zwei Kompetenzbereiche positiv (= „überwiegend“ und darüber) bewertet, könnte sich eine Zwischennote ergeben. In diesem Fall liegt es im Ermessensbereich der Prüferin/des Prüfers, ob die bessere oder die schlechtere Note gegeben wird. Für diese Entscheidung ist die Aufgabenerfüllung in den einzelnen Teilkompetenzen, wie etwa Argumentationsqualität oder stilistische Qualität, noch einmal heranzuziehen.

1.4 Zur Spaltenbezeichnung des Beurteilungsrasters

Die Attribute der Spalten „das Wesentliche überwiegend erfüllt“ („die nach Maßgabe des Lehrplanes gestellten Anforderungen in der Erfassung und in der Anwendung des Lehrstoffes sowie in der Durchführung der Aufgaben in den wesentlichen Bereichen überwiegend erfüllt“), „das Wesentliche zur Gänze erfüllt“ („in den wesentlichen Bereichen zur Gänze erfüllt“, „merkliche Ansätze zur Eigenständigkeit“), „über das Wesentliche hinausgehend erfüllt“ („in über das Wesentliche hinausgehendem Ausmaß erfüllt“, „merkliche Ansätze zur Eigenständigkeit“, „bei entsprechender Anleitung die Fähigkeit zur Anwendung [des] Wissens und Könnens auf [...] neuartige Aufgaben“) und „weit über das Wesentliche hinausgehend erfüllt“ („in weit über das Wesentliche hinausgehendem Ausmaß erfüllt“, „deutliche Eigenständigkeit“, „die Fähigkeit zur selbständigen Anwendung [des] Wissens und Könnens auf [...] neuartige Aufgaben“) entsprechen den Notendefinitionen der Beurteilungen mit „Genügend“, „Befriedigend“, „Gut“ und „Sehr gut“ in der Verordnung zur Leistungsbeurteilung (vgl. § 14 LBVO). Wichtig ist, dass die Beurteilung der Prüfung entsprechend dem Abschnitt 1.3 erfolgt.

2 Gesamtbeurteilung

Da sowohl die von der Kandidatin/vom Kandidaten im Rahmen der Kompensationsprüfung erbrachte Leistung als auch das Ergebnis der Klausurarbeit für die Gesamtbeurteilung herangezogen werden, kann die Gesamtbeurteilung nicht besser als „Befriedigend“ lauten.